

Original article

Okul Yöneticilerinin Eğitim Konulu Filmlerdeki Temsili ¹

The Representation of the School Administrators in Educational Films

İpek Sözbir ^a & Ali Faruk Yaylacı ^{a, *}

^a Department of Educational Management, Inspection, Economics and Planning, Faculty of Education, Kütahya Dumlupınar University, Kütahya, Türkiye

Özet

Okulların hedeflerinin gerçekleştirilmesi ve verimliliklerinin artırılmasında okul yöneticileri önemli ve etkin bir rol oynamaktadır. Bu çerçevede, okul yöneticisinin eğitimdeki önemini toplum tarafından anlaşılması ve benimsenmesi okulların gelişimi için son derece önemlidir. Hem bir sanat dalı hem de geniş kitlelere ulaşan bir kitle iletişim aracı olan filmler, toplumun okul yöneticisine bakışını yansıtması ve izleyicinin bakış açısına yön vermesi nedeni ile okul yöneticisinin toplum tarafından nasıl algılandığını inceleme fırsatı sunan önemli bir araçtır. Bu çalışma, Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün 2018 yılında yayınlamış olduğu "Mesleki Çalışma Dönemi ve Aday Öğretmen Yetiştirme Programı Örnek Film Listesindeki" filmler aracılığı ile okul yöneticilerinin sinema filmlerindeki temsili derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Filmlerin ve filmlerde yer alan okul yöneticilerinin betimsel özelliklerine yer verilerek okul yöneticilerinin filmlerde nasıl temsil edildiği sekiz kategoride incelenmiştir. Diğer taraftan, okul yöneticilerinin öğretmen ve öğrencilerle olan iletişimi eleştirel söylem analizi ile derlenmiştir. Çalışma sonucunda, incelenen filmlerdeki 60 okul yöneticisi karakterinin 46'sının "erkek" olduğu görülürken 32'sinin "orta yaş üstü" olduğu görülmüştür. Bununla birlikte otoriter, destekleyici, şiddet uygulayan, idealist, umursamaz, kuralcı, günü kurtarıcı ve görevini yerine getiren olmak üzere toplam 8 kategoride incelenen okul yöneticisi karakterleri arasında en fazla "destekleyici okul yöneticisi" karakterine rastlanırken "otoriter okul yöneticisi" karakteri ikinci sırada yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Eğitim, Okul yöneticisi, Eğitim Konulu Filmler, Sinema.

Abstract

School administrators play a significant role in achieving the goals of schools and increasing their efficiency. In this context, the understanding and adoption of the importance of the school administrator in education by society are remarkable for the development of schools. Films, which are both a branch of art and a mass media tool that reaches large audiences, are important tools that offer the opportunity to examine how the school administrator is perceived by societies. Because it provides an opportunity to examine how the school administrator is perceived by society via reflecting the society's view of the school administrator and directing the viewer's perspective. This study aims to analyze the representation of school administrators in movies through the films in the "Vocational Study Period and Candidate Teacher Training Program Sample Film List" published by the Republic of Turkey Ministry of National Education, General Directorate of Teacher Training, and Development in 2018. While

¹ Bu çalışma Doç. Dr. Ali Faruk YAYLACI danışmanlığında İpek SÖZBİR tarafından hazırlanan "Okul Yöneticilerinin Eğitim Konulu Filmlerdeki Temsiline İlişkin Bir İnceleme" adlı yüksek lisans tezi çalışmasından yararlanılarak hazırlanmıştır.

* Corresponding author:

Ali Faruk Yaylacı, Assoc. Prof. Dr., Department of Educational Management, Inspection, Economics and Planning, Faculty of Education, Kütahya Dumlupınar University, Kütahya, Türkiye.
Email: ali.yaylaci@dpu.edu.tr

the study analyzes the descriptive features of both films in general and school administrators in the movies, it considers eight categories to show how the school administrators are represented in the examined films. On the other hand, the communication of school administrators with teachers and students has been examined through critical discourse analysis. As a result of the study, it is seen that 46 of the 60 school administrator characters are "male", while 32 of them are "above the middle age". Among the school administrator characters examined in 8 categories, authoritarian, supportive, violent, idealist, reckless, ruler, savior of the day and fulfilling their duty, the "supportive school administrator" character is seen the most, while the "authoritarian school administrator" character takes the second place.

Keywords: Educational Administration, Education, School Administrator, Films on Education, Cinema.

Received: 02 March 2024 * **Accepted:** 31 March 2024 * **DOI:** <https://doi.org/10.29329/ijiasos.2024.658.3>

GİRİŞ

Okulların hedeflerine ulaşmasında, verimlilik ve etkililiklerinin artmasında okul yöneticisinin rolü oldukça önemlidir (Taymaz, 1995). Okullarda eğitimin amacına ulaşılabilmesi, okulun iyi yönetilmesiyle mümkün olabilir. Bu bağlamda okulların beklentilere cevap verebilir hale gelmesinde en temel öğenin okul yöneticileri olduğu söylenebilir (Alıç, 1991 aktaran Akan, Yıldırım ve Yalçın, 2014; Tanrıoğen, 1998 aktaran Aydoğan, 2018). Bu doğrultuda okul yöneticilerinin etkili liderlik davranışları sergileyerek okulun ve öğretimin durumu ve geleceğini şekillendirecek önemli kararlar vermesi gerekmektedir (İlgar, 1996). Stratejik plan yapma, kapasite artırma, hedefleri belirleme, ilişkileri geliştirme, etkili yönetme ve öğrenmede model olma okul yöneticilerinin önemli rolleridir (Coffin, 2004 aktaran Aksoyalp, 2010). Okullar arasındaki başarı farklılıklarının giderilmesinde de kendilerine önemli roller düşen okul yöneticileri okullardaki işleyişi ve başarıyı en fazla etkileyen belirleyicilerden biridir (Önder ve Güçlü, 2014). Okul yöneticisi okul içindeki bireyler arasında iletişimi sağlayarak, program ve çalışmalarını planlayarak, eşgüdümleyerek ve değerlendirerek başarı seviyesini artırmaya çalışmak durumundadır (Başar, 1998).

Eğitim öğretim programlarının uygulanmasından, okulun ilerleyişinden sorumlu olan okul yöneticileri aynı zamanda okulun karakteri üzerinde de etkili olup okullarda sosyal ve akademik iklimin geliştirilmesinde önemli rol oynarlar (Balcı, 2002). 1980'li yıllara kadar sadece yönetim, denetim ve disiplinle ilgilenecek yönetsel görevleri yapan bürokratlar ve otorite figürleri olarak görülen okul yöneticileri 1980'lerin sonlarından itibaren öğretmenler için teşvik edici koşullar sağlama, iyi öğrenciler yetiştirme, okulu ve çevresini üretken hale getirme eylemlerini ifade eden öğretimsel liderler olarak da algılanmaya başlanmışlardır (Cuban, 1985 aktaran Aksoyalp, 2010; Çelik, 1999). 21. yüzyılda otorite figürü yöneticiler değil lider olmaları beklenen okul yöneticilerinin çağın gerekleri doğrultusunda okullarını amaçlarına ulaştırabilmek için gerekli olan niteliklere sahip olmaları önem taşımaktadır (Aksoyalp, 2010).

İyi bir okul yöneticisi ve okul liderinin niteliklerinin daha iyi ortaya konulabilmesi ve okul yönetimi açısından yaşanan sorunlara çözüm önerileri geliştirilebilmesi için okul yöneticileri ile ilgili olarak çok boyutlu araştırmalar yapılmaktadır. Bu bağlamda okul yöneticileri bakımından var olan durumun olabildiğince derinlikli bir şekilde tasvir edilmesinin yanında ideal bir okul yöneticisinin nasıl bir yönetici olduğuna ilişkin arayışlar da önem taşımaktadır. Bu noktada ise okul yöneticisinin okulun paydaşları ve toplumun zihninde nasıl bir figür olarak yer aldığına anlaşılması önemli bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. Aynı zamanda okul yöneticisinin eğitimdeki rolü ve öneminin okulun paydaşları ve toplum tarafından iyi anlaşılabilmesi eğitimin gelişimi için de oldukça önemlidir. Dolayısıyla öncelikli olarak toplumun okul yöneticisine bakış açısının nasıl olduğu olabildiğince çok boyutlu bir şekilde anlaşılmalıdır. Bu çerçevede hem bir sanat dalı hem de geniş kitlelere ulaşan bir kitle iletişim aracı olarak sinemanın, içinden doğduğu toplumun anlayışını yansıtmının yanında toplumsal anlayışlara da şekil vermesi nedeniyle okul yöneticisinin toplum tarafından nasıl algılandığını inceleme fırsatı sunan verimli bir araç olduğu söylenebilir.

Bununla birlikte, sinema sanatında başat rol oynayan filmler toplumun bir yansıması olarak ortaya çıkabilir (Yurdigül, 2014). Diğer bir ifadeyle, filmler “yaşanan zamanı etkiler, ondan etkilenir ve onunla evrimleşirler” (Clarke, 2002). Dolayısıyla içinden çıktığı toplumlardan soyutlanması mümkün değildir (Sevinç, 2014). Bu doğrultuda bir toplumun eğitime bakış açısını, eğitimden beklentilerini, sistemdeki sorunları ve engelleri filmler üzerinden incelemek mümkündür (Yurdigül, 2014). Diğer taraftan sinema filmlerindeki temsiller toplumun algısının şekillenmesinde de önemli rol oynamaktadır (Akcan ve Polat, 2016). Elbette sinemayı sadece içinden çıktığı toplumu ve onun geçirdiği evrimi beyaz perdeye yansıtan bir araç olarak tanımlamak doğru olmayacaktır. Filmler aynı zamanda bir “eleştirel müdahale platformu” olarak da görev yapmaktadır (Suner, 2006). Bu nedenle eğitimle ilgili araştırmalarda sinemanın ve filmlerin önemli bir yeri olduğu söylenebilir.

Filmler toplumun gelenek ve göreneklerini, alışkanlıklarını, gerçeklerini, dönemlerini yansıttığı göz önüne alındığında, bir ülkenin eğitime dair yaklaşımlarını, düşüncelerini, gelişimini, değişimini ülkenin sadece eğitim mevzuatına bakarak incelemek yerine eğitim filmlerini inceleyerek de analiz etmek alana farklı bir açıdan katkı sağlayacaktır (Altınbaş, 2018). Sinema filmleri, yalnızca sinema çalışanlarının bir eseri değil, onu ortaya çıkaranlarla beraber içinden geldiği toplumun bir parçasıdır (Yaylagül, 2004). Aynı zamanda sinema bireylerin fikirlerini, tavırlarını, hareketlerini değiştirebilir, kamuoyu oluşturabilir (Güçhan, 1992). Bununla birlikte izleyicilerin isteklerini, görüşlerini, algılarını etkileyebilen filmlerden izleyiciler görsel ve işitsel yolla hayat tecrübeleri elde edebilirler (Kavan ve Burne, 2009). Eğitime ilişkin unsurları içeren filmlere hem dünya hem de Türk sinemasında yer verilmektedir. Ancak sinema ile eğitim ilişkisinin araştırılmasına dair çalışmalar çok eskiye dayanmamaktadır. Sinemanın eğitim amaçlı nasıl kullanılabileceği uzun süredir tartışılan bir konudur fakat eğitimin ve eğitim unsurlarının filmlerde kendine nasıl yer bulduğu, hangi temalarla, nasıl beyaz

perdeye taşındığı, bu unsurların dönemlere göre nasıl değişiklik gösterdiğine dair çalışma sayısı çok azdır (Altınbaş, 2018). Söz konusu çalışmaların eğitim ile ilgili öğretmen, sınıf yönetimi gibi farklı konuları incelediği göz önüne alındığında okul yöneticisini ön plana çıkaran araştırmaların daha sınırlı olduğu görülecektir. Dolayısıyla sinema ve eğitim ilişkisini konu alan çalışmalarda okul yöneticisinin nasıl tasvir edildiğini incelemek bir taraftan toplumların okul yöneticisine bakış açısının anlaşılması diğer taraftan eğitim ve sinema ilişkisini inceleyen literatüre katkı sağlayabilecektir.

Millî Eğitim Bakanlığı, aday öğretmenlere izlemeleri ve üzerinde çalışmalar yapmaları için baz filmler önermektedir. Farklı toplumların eğitime bakış açısını da yansıtan yerli ve yabancı toplam 50 filmi içeren ve Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü'nün (MEB, 2018) yayınladığı "Mesleki Çalışma Dönemi ve Aday Öğretmen Yetiştirme Programı Örnek Film Listesinde" yer alan filmler öğretmenler ve aday öğretmenlerin izlemeleri için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından önerilmiştir. Aday öğretmen yetiştirme programı kapsamında aday öğretmenlerin listede yer alan filmlerden 10'unu izleyerek filmlerin kişisel ve mesleki gelişimlerine katkılarına yönelik değerlendirme yazmaları istenmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlere önerilen filmleri, öğretmenlerin çoğunun izlediği varsayılabilir. Dolayısıyla okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve aday öğretmenlerin bu filmlerde yer alan sahnelerden, karakterlerden ve söylemlerden etkilenmeleri mümkündür. Diğer yandan Millî Eğitim Bakanlığı tarafından önerildikleri için popülerliği artan filmlerin ebeveynler tarafından da izlenmesi dolayısıyla ebeveynler üzerinde de etkiye sahip olması söz konusudur (Kezer ve Çetiner, 2019). Bu filmlerin incelenmesi ve okul yöneticilerinin nasıl temsil edildiğinin araştırılması yönetici figürünün daha iyi anlaşılması bakımından önem taşımaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın temel amacı, Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün 2018 yılında yayınlamış olduğu "Mesleki Çalışma Dönemi ve Aday Öğretmen Yetiştirme Programı Örnek Film Listesindeki" filmler aracılığıyla okul yöneticilerinin sinema filmlerindeki temsilini derinlemesine çözümleyebilmektir. Bu amaç doğrultusunda filmlerin betimleyici özellikleri, filmlerde okul yöneticilerinin yaş ve cinsiyet dağılımı, filmlerde okul yöneticilerinin öğretmenlerle ve öğrencilerle ilişkileri irdelenmiş okul yöneticilerinin genel olarak nasıl temsil edildikleri tartışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli ve Veri Kaynağı

Bu çalışma okul yöneticilerinin sinema filmlerindeki temsillerini derinlemesine çözümleme amacı doğrultusunda nitel bir araştırma olarak yapılandırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan filmler amaç ve alt amaçlar doğrultusunda amaçlı örneklem yoluyla belirlenmiştir. Olasılık temelli bir örneklem türü olmayan amaçlı örneklem, çalışmanın amacına ilişkin olarak bilgi yönünden nitelikli durumların tercih edilerek ayrıntılı biçimde araştırılmasına fırsat sunar (Büyüköztürk vd, 2012). Eğitimle ilişkilendirilebilecek çok sayıda filmin varlığı ve tümünün incelenmesinin uygulama açısından zorluğundan hareketle film sayısı sınırlandırılmıştır. Bu kapsamda çalışma grubuna giren filmler, Millî

Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün 2018 yılında yayınlamış olduğu “Mesleki Çalışma Dönemi ve Aday Öğretmen Yetiştirme Programı Örnek Film Listesinde” (MEB, 2018) yer alan 50 film olarak belirlenmiştir. Listede yer alan filmlerin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlere önerilmiş olması, eğitimciler ve ebeveynlere yönelik internet sitelerindeki film öneri listelerinde bulunan filmlerin büyük çoğunluğunun bu listede de yer alıyor olması bu süreçte etkili olmuştur. Söz konusu liste içerisinde 6 filmin belgesel türünde olması, 1 filmin ise listede iki defa yer alması ve 2 filme erişilememesi nedeniyle çalışma 41 film üzerinden yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları ve Veri Analizi

Verilerin toplanmasında belgesel tarama ve doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Listede yer alan filmler içerisinde araştırmaya dahil edilen ve toplamda 76 saat 1 dakikalık izleme süresini içeren filmlerin her biri araştırmacı tarafından izlenerek filmlerde okul yöneticisinin yer aldığı sahneler dakika ve saniyeleriyle not edilmiş ve ilgili sahnelerle ilişkin özetler hazırlanmıştır. Bu özetlerin oluşturulma nedeni verilerin detaylı analizi aşamasında araştırmacıya yol göstermesidir. Diğer bir ifadeyle, söz konusu özetler çalışmanın ilerleyen aşamalarında ihtiyaç doğrultusunda ve/veya kontrol amaçlı sahneler yeniden izlenmek istendiğinde filmin tamamının yeniden izlenmesine gerek kalmaksızın doğrudan okul yöneticisinin yer aldığı sahnelere ulaşılabilmesini sağlamıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen film gözlem formları kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan gözlem formlarına araştırmacı tarafından filmlerin künye bilgileri, filmlerde okul yöneticisi karakterini yer alma durumuna ilişkin bilgiler, filmlerde yer alan okul yöneticisi karakterlerinin yaş ve cinsiyet bilgileri, rol baskınlığı bilgileri ve okul yöneticilerinin filmlerdeki tasvirine ilişkin kategori bilgileri işlenmiştir. Formun hazırlanması için ilk olarak alanyazında yer alan ilgili çalışmalar incelenmiş, uzman görüşü alınarak film gözlem formuna son şekli verilmiştir.

Verilerin analizinde, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz, içerik analizi ve eleştirel söylem analizinden faydalanılmıştır. İlk aşamada, bulguları özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunmayı amaçlayan betimsel analizden (Yıldırım ve Şimşek, 2011) faydalanılmıştır. Ayrıca, genellikle görsel verilerin analizinde kullanılan ve tümdengelimci bir yöntem olan içerik analizi (Silverman, 2001) okul yöneticilerinin sinemadaki tasviri için kullanılmıştır. Son aşamada ise çalışma grubunu oluşturan filmlerde okul yöneticilerinin temsiline ilişkin söylemin arka planını irdelemek üzere eleştirel söylem analizinden yararlanılmıştır. Bu bağlamda güç, hâkimiyet, hegemonya, sınıf farkı, cinsiyet, ırk, ideoloji, ayrımcılık, çıkar, kazanç, yeniden oluşturma, dönüştürme, gelenek, sosyal yapı ya da sosyal düzen gibi temalar çerçevesinde (Van Dijk, 2003; Yaylacı ve Beldağ, 2018) yöneticilerin temsilinin söylemsel özellikleri tartışılmıştır. Bu doğrultuda, Van Dijk’in haber söylem analizi için formüle ettiği eleştirel söylem çözümlemesini sinema alanına uyarlayan ve sinemada eleştirel söylem analizini mikro ve makro yapıda inceleyen Zor’un (2017) kategorizasyon yönteminden ve Van Dijk’in (2015 aktaran Beldağ ve Yaylacı, 2018) sosyo-bilişsel yaklaşımından faydalanılmıştır. Buna göre filmler makro ve mikro yapı

boyutunda ele alınmıştır. Makro yapı boyutunda filmlerin tematik ve şematik yapısı incelenmiştir. Tematik açıdan filmlerin konusu, anlatı yapısı, mekanlar ve karakterlerin sunumu ele alınmıştır. Sekans ve sahne bağlamında söylemlerle olayların ilerleyişi ve ideolojik söylemin nasıl yansıdığı ele alınmıştır. Mekân özellikleri, kişiler, kişiler arası ilişkiler, kişi ve mekanların özellikleri, mekanlarla olaylar ve kişiler arası bağlantılar ve söylemle ilişkiler değerlendirilmiştir. Şematik açıdan ise olabildiğince basite indirgenerek filmlerin olay örgüsü, anlatıdaki sebep-sonuç ilişkisi zincirlemeleri ele alınmıştır. Mikro yapı dahilinde ise sözdizimsel açıdan filmlerde yer alan diyaloglar, cümle yapıları, seçilen sözcükler ve bu sözcüklerin ideolojik söylem açısından önemi ele alınmıştır. Ses ve müzik alt başlığı altında filmlerde kullanılan ses ve müziklerin nasıl ve ne amaçla kullanıldığı, anlatıdaki önemi ve ideolojik söylem açısından önemi üzerinde durulmuştur. Filmin retorik boyutunda ise filmlerin görüntü düzenlemeleri, görüntülerin durağan ya da hareketli olmasının, renk ve ışığın ideolojik söylem açısından önemi incelenmiştir. Sosyo-bilişsel yaklaşımdan hareketle hem görsel olarak hem de senaryo bakımından yöneticilerin temsilinin söylemsel özellikleri tartışılmıştır. Eleştirel söylem analizi ile filmlerin dönemin eğitim sistemine eleştirisi, politik ve siyasi konjonktürden etkilenip etkilenmediği, yerli ve yabancı filmlerde okul yöneticilerinin genel olarak ulusal ve/veya ırkçı bir tutum sergileyip sergilemediği, yönetici temsilinin toplumsal arka planı gibi unsurlar analiz edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bulguları filmlerin betimleyici özellikleri, filmlerdeki okul yöneticilerinin yaş ve cinsiyetleri, okul yöneticilerinin öğretmenlerle ve öğrencilerle ilişkileri ve okul yöneticilerinin temsiline ilişkin bulgular alt başlıklarında sunularak tartışılmıştır.

Çalışma Grubunda Yer Alan Filmlerin Betimleyici Özellikleri

Filmlerin künye bilgileri incelendiğinde filmlerin büyük bir kısmının Amerika Birleşik Devletleri (ABD) yapımı olduğu ve filmlerin en çok dram türünde olduğu görülmektedir. Filmlerin yapım yılları 1940-2015 yılları arasında değişmektedir. En eski yapım yılına sahip film Tom Brown'ın Okul Günleri (1940) iken en yeni yapım yılına sahip olan film Yedek Parçalar (2015)'dir. Diğer taraftan, yapım yılları 1940 -1950 dönemini içeren 1, 1950-1960 arasında bulunan 1, 1960-1970 yılları arasında yer alan 2, 1970-1980 arasını kapsayan 5, 1980-1990 arasını içeren 5, 1990-2000 arasında 7 ve 2000-2010 dönemin içeren 20 film bulunmaktadır. Yapım yılı 2010 ve sonrasını kapsayan toplam 9 film bulunmaktadır. Yukarıda ifade edildiği üzere, incelenen filmlerin büyük bölümünün yapım yılının 2000-2010 yılları arasında (%40) olduğu görülürken ikinci sırada 2010 ve sonrası dönemi (%18) yer almaktadır.

Filmler ülkelerine göre incelendiğinde, bazıları birden fazla ülkenin ortaklaşa yapımı olan filmlerin 16 farklı ülke yapımı olduğu ve önemli bir kısmının ABD yapımı olduğu görülmektedir. Çalışmada, ABD yapımı toplam 19 film incelenirken, Türkiye yapımı film sayısının 9 olduğu

görülmektedir. Bununla birlikte Fransa yapımı 6, İngiltere yapımı 5, Hindistan ve Kanada yapımı 4, Güney Kore, İran ve Almanya yapımı 2, Japonya, Meksika, Çin, İsviçre, Kenya, İsveç, Danimarka yapımı 1 film bulunmaktadır. İncelenen filmler türlerine göre analiz edildiğinde en çok filmin dâhil olduğu kategori 41 film ile dramdır. Dram türünü sırasıyla 15 filmle komedi, 8 filmle biyografi, 6 filmle belgesel, 3 filmle aile ve müzik, 2 filmle tarih, suç ve romantik, 1 filmle spor, savaş, gerilim ve macera türleri takip etmektedir.

İncelenen filmlerde yer alan 60 okul yöneticisi karakterinin büyük çoğunluğu orta yaş üstü kategorisindedir. Okul yöneticisi karakterlerinin 32'si (%53,3) orta yaş üstü, 20'si (%33,3) orta yaş, 8'i (%13,3) genç yaş aralığındadır. Filmlerdeki erkek okul yöneticisi karakterlerinin sayısı kadın okul yöneticisi karakterlerinin yaklaşık 4 katıdır. Buna göre söz konusu filmlerde yer alan erkek okul yöneticisi karakterlerinin sayısı 46 (%76,7) iken kadın okul yöneticisi karakterlerinin sayısı 14 (%23,3)'tür.

Filmlerdeki Okul Yöneticisi Tipleri

Okul yöneticisi tipleri için otoriter, destekleyici, şiddet uygulayan, idealist, umursamaz, kuralcı, günü kurtarıcı ve görevini yerine getiren olmak üzere 8 kategori belirlenmiştir. Çalışma grubundaki filmler içerisinde okul yöneticisi karakteri bulunan 35 filmde okul yöneticisi karakterlerinin 12'si otoriter, 17'si destekleyici, 8'i şiddet uygulayan, 6'sı idealist, 7'si umursamaz, 8'i kuralcı, 4'ü günü kurtarıcı ve 5'i görevini yerine getiren okul yöneticisi kategorisine dahil edilmiştir. 9 okul yöneticisi karakteri ise okul yer aldıkları sahneler bir kategoride değerlendirilecek kadar yeterli olmadığı için kategori dışı bırakılmıştır.

Otoriter okul yöneticisi kategorisinde yer alan okul yöneticisi karakterlerinin ortak özellikleri incelendiğinde kararları tek başına alma, dikey iletişim kurma, insandan çok işe önem verme, tehdit ve ceza yöntemlerini kullanarak denetimi sağlamaya çalışma davranışları öne çıkmaktadır. Çalışma grubundaki filmler içerisinde okul yöneticisi karakteri bulunan 35 filmde yer alan toplam 60 okul yöneticisi karakteri incelendiğinde 12 farklı filmde yer alan 12 karakterin otoriter okul yöneticisi kategorisinde yer aldığı görülmektedir. 12 otoriter okul yöneticisi karakterinin 11'i okul müdürü, 1'i müdür yardımcısıdır. Diğer taraftan otoriter okul yöneticisi kategorisinde yer alan 12 okul yöneticisi karakterinin tamamının erkek olduğu görülmektedir. 12 otoriter okul yöneticisinin 1'i genç, 5'i orta yaş ve 6'sı orta yaş üstü grubundadır.

Destekleyici okul yöneticisi kategorisinde yer alan okul yöneticisi karakterlerinin ortak özellikleri olumlu okul iklimi oluşturma çabaları, öğrenci ve öğretmenlerle açık iletişim kurmaları, takdir ve tebrik etmeleri, yapıcı eleştirilerde bulunmaları ve öğretmenlerin ve öğrencilerin ihtiyaçlarını önemsemeleridir. Çalışma grubundaki filmler içerisinde okul yöneticisi karakteri bulunan 35 filmde yer alan toplam 60 okul yöneticisi karakteri incelendiğinde, 14 farklı filmde yer alan 17 karakterin

destekleyici okul yöneticisi kategorisinde yer aldığı görülmektedir. 17 destekleyici okul yöneticisi karakterinin 10'u okul müdürü, 7'si müdür yardımcısıdır. Bununla birlikte destekleyici okul yöneticisi kategorisinde yer alan okul yöneticisi karakterlerinin 11'inin erkek, 6'sının kadın olduğu görülmektedir. 12 destekleyici okul yöneticisi karakterinin 1'i genç, 6'sı orta yaş ve 10'u orta yaş üstü grubundadır.

Şiddet uygulayan okul yöneticisi kategorisi fiziksel, duygusal/sözel ve cinsel şiddet uygulayan okul yöneticisi karakterlerini kapsamaktadır. Çalışma grubundaki filmler içerisinde okul yöneticisi karakteri bulunan 35 filmde yer alan toplam 60 okul yöneticisi karakteri incelendiğinde 7 farklı filmde yer alan 8 karakterin şiddet uygulayan okul yöneticisi kategorisinde yer aldığı görülmektedir. 8 şiddet uygulayan okul yöneticisi karakterinin hepsi müdürdür. Diğer taraftan şiddet uygulayan okul yöneticisi kategorisinde yer alan 8 okul yöneticisi karakterinin 7'sinin erkek, 1'inin ise kadın olduğu görülmektedir. 8 şiddet uygulayan okul yöneticisi karakterinin 1'i genç, 2'si orta yaş ve 5'i orta yaş üstü grubundadır.

İdealist okul yöneticisi kategorisinde yer alan okul yöneticisi karakterlerinin temel özellikleri önceliklerinin eğitim, okul, öğrenciler olması, okulun ve öğrencilerin tüm sorunlarıyla ilgilenmeleri, meslek etiğini benimsemeleri, etkili ve verimli olmaya çalışmaları ve kendini mesleğine adanmalarıdır. Çalışma grubundaki filmler içerisinde okul yöneticisi karakteri bulunan 35 filmde yer alan toplam 60 okul yöneticisi karakteri incelendiğinde 6 farklı filmde yer alan 6 karakterin idealist okul yöneticisi kategorisinde yer aldığı görülmektedir. 6 idealist okul yöneticisi karakterinin 2'si okul müdürü, 4'ü müdür yardımcısıdır. Diğer taraftan idealist okul yöneticisi kategorisinde yer alan 6 okul yöneticisi karakterinin 5'inin erkek, 1'inin ise kadın olduğu görülmektedir. 6 idealist okul yöneticisi karakterinin 1'i genç, 1'i orta yaş ve 4'ü orta yaş üstü grubundadır.

Umursamaz okul yöneticisi kategorisinde yer alan okul yöneticisi karakterlerinin anlayışsız ve profesyonel davranmamaları, genellikle empati kurmamaları, karşısındakini önemsememeleri ya da öncelikle kendilerini önemsemeleri ortak özellikleridir. Çalışma grubundaki filmler içerisinde okul yöneticisi karakteri bulunan 35 filmde yer alan toplam 60 okul yöneticisi karakteri incelendiğinde, 6 farklı filmde yer alan 7 karakterin umursamaz okul yöneticisi kategorisinde yer aldığı görülmektedir. 7 umursamaz okul yöneticisi karakterinin hepsi okul müdürüdür. Bununla birlikte umursamaz okul yöneticisi kategorisinde yer alan okul yöneticisi karakterlerinin tamamının erkek olduğu görülmektedir. 7 umursamaz okul yöneticisi karakterinin hepsi orta yaşın üstü grubundadır.

Kuralcı okul yöneticisi kategorisinde yer alan okul yöneticisi karakterlerinin ortak özellikleri eğitim için gerekli olduklarına inandıkları okul kurallarını önemsiyor olmalarıdır. Çalışma grubundaki filmler içerisinde okul yöneticisi karakteri bulunan 35 filmde yer alan toplam 60 okul yöneticisi karakteri incelendiğinde, 8 farklı filmde yer alan 8 karakterin kuralcı okul yöneticisi kategorisinde yer aldığı görülmektedir. 8 kuralcı okul yöneticisi karakterinin 3'ü okul müdürü, 5'i müdür yardımcısıdır. Bununla birlikte kuralcı okul yöneticisi kategorisinde yer alan okul yöneticisi karakterlerinin 7'sinin erkek, 1'inin

kadın olduğu görülmektedir. 8 kuralcı okul yöneticisi karakterinin 1'i genç, 2'si orta yaş ve 5'i orta yaş üstü grubundadır.

Günü kurtarıcı okul yöneticisi kategorisinde yer alan okul yöneticisi karakterlerinin genelinde görülen özellikler içinde buldukları durumlar ya da karşılaştıkları sorunlar karşısında gerçekçi ve kalıcı çözümler yerine geçici, durumu idare etmelerini sağlayan davranışlar sergilemeleridir. Çalışma grubundaki filmler içerisinde okul yöneticisi karakteri bulunan 35 filmde yer alan toplam 60 okul yöneticisi karakteri incelendiğinde, 4 farklı filmde yer alan 4 karakterin günü kurtarıcı okul yöneticisi kategorisinde yer aldığı görülmektedir. 4 günü kurtarıcı okul yöneticisi karakterinin tamamı okul müdürüdür. Bununla birlikte günü kurtarıcı okul yöneticisi kategorisinde yer alan okul yöneticisi karakterlerinin 3'ünün erkek, 1'inin kadın olduğu görülmektedir. 4 günü kurtarıcı okul yöneticisi karakterinin 1'i orta yaş, 3'ü orta yaş üstü grubundadır.

Görevini yerine getiren okul yöneticisi kategorisi, filmlerde yer aldığı sahnelerde olumlu ya da olumsuz davranışlar sergilemeyen, sadece rutin okul yöneticisi görevlerini yerine getirdiği gözlenebilen okul yöneticilerini ifade etmektedir. Çalışma grubundaki filmler içerisinde okul yöneticisi karakteri bulunan 35 filmde yer alan toplam 60 okul yöneticisi karakteri incelendiğinde, 5 farklı filmde yer alan 5 karakterin görevini yerine getiren okul yöneticisi kategorisinde yer aldığı görülmektedir. 5 görevini yerine getiren okul yöneticisi karakterinin 4'ü okul müdürü, 1'i müdür yardımcısıdır. Bununla birlikte görevini yerine getiren okul yöneticisi kategorisinde yer alan okul yöneticisi karakterlerinin 4'ünün erkek, 1'inin kadın olduğu görülmektedir. 5 görevini yerine getiren okul yöneticisi karakterinin 1'i genç, 3'ü orta yaş ve 1'i orta yaş üstü grubundadır.

Filmlerdeki Okul Yöneticilerinin Öğretmenlerle ve Öğrencilerle İlişkileri

Bu bölümde incelenen 33 film arasından tipik örnekler sayılabilecek bazılarındaki öğretmenlerle ve öğrencilerle ilişkilerine ilişkin bulgular betimlenerek verilmiştir.

3 Idiots (2009) filmi, ülkelerindeki en iyi mühendislik okuluna yerleşen öğrencilerin yaşadıklarını konu almaktadır. Eğitim sisteminde yaşanan sorunları yansıtan eleştiri içerikli bir filmdir (Çakar Bikiç, 2021; Yıldırım vd, 2016). Filmin olay örgüsü, bu okulu kazanarak okula yeni başlayan üç öğrencinin yaşadıkları üzerinden ilerlemektedir. Filmdeki olaylar bu okulu kazanan üç öğrencinin okulun ilk gününde okula gelmeleri ve tanışmalarıyla başlamaktadır. Bu üç öğrenciden Rancho en başından itibaren farklı olduğunu ve mevcut ezberci sisteme karşı olduğunu belli etmektedir. Mevcut ezberci sisteme, tek tip düşünme modeline karşı düşüncelerini tüm çevresine yansıtmaya çalışmaktadır. Rancho'nun bu davranışları öncelikle okulun dekanı Viru'yu rahatsız etmektedir. Film boyunca Rancho ve dekan Viru arasında anlaşmazlıklar devam etmektedir. Rancho'nun varlığından rahatsız olan bir diğer karakter ise Chatur isimli öğrencidir. Chatur, Rancho'nun kendisine yaptığı bir şaka sonrasında hedefini

ileride ondan daha başarılı olmak olarak belirlemektedir. Filmin sonunda ise bu öğrencilerin ilerideki hayatları sergilenmektedir.

Filmde olayların çoğu Imperial College of Engineering’de geçmektedir. Filmde Imperial College of Engineering olarak kullanılan mekân Bangalore’da yer alan Indian Institute of Management kampüsüdür. Filmde yer alan okul ve yurt sahneleri bu kampüste çekilmektedir. Filmde okul ve yurt sahneleri dışında mekân olarak hastane, düğün, öğrencilerin ailelerinin evleri, dekanın evi, uçak ve Rancho’nun yaptığı okul kullanılmaktadır. Filmde dekan, öğretmenler, öğrenciler, dekanın kızları, mülakat jürisi gibi birçok karakter yer almaktadır. Filmde yer alan okul yöneticisi karakteri dekan Viru, otoriter ve öğrencilere şiddet uygulayan bir okul yöneticisidir. Dekan Viru yarışın doğanın kanunu olduğunu düşünmekte ve hayatı bir yarış olarak kabul etmektedir (Çakar Bikiç, 2021). Dekan Viru’nun bu görüşünü okuldaki ilk sahnesinde “Doğanın kanunu; yarış ya da öl.” ve “Unutmayın ki hayat bir yarıştır. Hızlı koşmazsanız ezilirsiniz.” sözleriyle de ifade etmektedir. Dekan Viru’nun okulun ilk günü öğrencilerle karşılaştığı ilk anda öğrencilere anlattığı ilk şeyin hayatın yarış olduğu yönündeki görüşü olması onun bu görüşünü öğrencilere aktarmak istediğini göstermektedir. Filmde dekan Viru’nun yarışçı yapısı ve hayatın her alanında her zaman birinci olunması gerektiği inancı sadece sözleriyle değil davranışlarıyla da yansıtılmaktadır. İki eliyle aynı anda yazı yazabilmek için kendini eğitmesi, günlük hayatında giyinme dahil birçok ihtiyacını daha hızlı giderebilmek için çözüm yolları üretmesi de yarışçı yapısı ve hayatın her alanında her zaman birinci olunması gerektiği inancının davranışlarındaki yansımalarıdır. Dekan Viru’nun, inandığı sisteme sorgulamadan bağlı olması, otoriter yapısı, tek tip düşünceden yana olması, öğrencilerin kendilerini özgürce ifade etmelerini kısıtlamakta ve öğrenciler üzerinde baskı oluşturmaktadır. Dekan Viru’nun filmin 27. dakikasında bir öğrencinin emek verdiği projesi için “gerçekdişi” ve “saçma” ifadelerini kullanması öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine ve yeni deneyimler edinmelerine karşı olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, iki öğrencinin Dekan Viru ile yaşadığı diyaloglardan sonra intihar girişiminde bulunması Dekan Viru’nun öğrenciler üzerinde oluşturduğu baskıyı ortaya koymaktadır. Dekan Viru’nun eğitim konusundaki geleneksel düşünce yapısı da filmdeki birçok sahnede görülebilmektedir.

Lean on me (1989) filmi ise, New Jersey’nin Paterson şehrinde çoğu Afroamerikan olan yokluk içinde yaşayan öğrencilerle dolu şiddet, madde bağımlılığı gibi sorunların yaşandığı başarısız bir liseye Joe Clark müdür olarak görevlendirilmesiyle yaşananları konu almaktadır. Film, Joe Clark’ın Eastside lisesinde öğretmenlik yaptığı geçmiş yılların gösterimiyle başlamaktadır. Bu sahnelerin hemen sonrasında Eastside lisesinin güncel halindeki yaşanan sorunların gösterimiyle devam etmektedir. Eastside lisesindeki sorunların çözümü için müfettişin önerisiyle Joe Clark müdür olarak göreve getirilmektedir. Joe Clark göreve geldiğinde öğretmenlerle yaptığı ilk toplantıda okuldaki sorunları çözebilmek için ne kadar otoriter bir yol izleyeceğini göstermektedir. Bu toplantıdan sonra ilk yaptığı iş uyuşturucu satıcısı olan öğrencileri okuldan kovmak olan Joe Clark diğer öğrencilere güdüleyici bir

konuşma yaparak işe koyulmaktadır. Okul müdürü Joe Clark öğrencilerle, aileleriyle, öğretmenlerle, çetelerle, uyuşturucu satıcılarıyla, yönetimle ve toplumla mücadele ederek okulu içinde bulunduğu durumdan kurtarmaya çalışmaktadır. Film boyunca hem öğrencilere hem de öğretmenlere karşı katı bir yönetim şekli tercih eden Joe Clark film boyunca tepkileri odağında kalsa da kendini kabul ettirmeyi ve okulu hedefe ulaştırmayı başarmaktadır. Okulu korumak amacıyla yaptıkları sonucunda yasalara karşı geldiği gerekçesiyle tutuklandığında öğrencileri onun için mücadele vermektedir. Film sonunda ise minimum temel beceri sınavını başarıyla geçmiş olan öğrencilerin ve Joe Clark'ın mutluluğu görülmektedir. Filmde olayların geneli Eastside Lisesinde geçmektedir. Okul sahneleri dışında başkanın ofisi, velinin evi, Joe Clark'ın görev yaptığı diğer okulun bahçesi, nezaret gibi mekânlar görülmektedir. Filmdeki sahnelerin bir kısmının Franklin Lakes'de çekildiği bilinmektedir. Filmde okul müdürü, müdür yardımcısı, öğretmenler, öğrenciler, veliler, müfettiş, başkan, itfaiyeci ve polis karakterleri yer almaktadır. Filmde yer alan okul yöneticisi karakterleri iki müdür yardımcısı ve okul müdüründen oluşmaktadır. Erkek müdür yardımcısı karakteri Mr. O'Malley'in filmde yer aldığı sahneler karakteri eleştirmek için oldukça yetersizdir. Diğer müdür yardımcısı Ms. Levias ise destekleyici bir tutum sergilemektedir. Otoriter bir tavır sergileyen okul müdürü Joe Clark ise ilk bakışta genellikle elinde beyzbol sopası ve megafon bulunan koridorlar, yemekhane gibi okulun birçok alanında olaylara hızlıca müdahale eden bir okul müdürü olarak görülmektedir. Filmin ilk sahnelerinde Joe Clark'ın öğretmenken sınıfta sözcük çalışmasında öğrencilerine söylediği "İrkçılık denen kanser, ulusal karakterimizi lekelemektedir. Maneviyatı bozmakta, ruhu kirletmektedir. İrkçılık, milli bilincimizin kumaşına bulaşmış bir kirdir, yağlı bir lekedir." sözleri ırkçılık konusundaki düşüncelerini yansıtırken bu görüşünü öğrencilere aktarmak istediğini de göstermektedir. Filmin 14. dakikasında yaptığı öğretmenler toplantısındaki söylemleri onun kendi fikirlerine olan sarsılmaz inancını ve diğer insanların fikirlerine olan ilgisiz tavrını göstermektedir. Filmde müdür yardımcısına diğer öğretmenlerin önünde, bir öğretmene öğrencilerin önünde sert bir şekilde çıkışması çevresindeki insanların sadece fikirlerini değil duygularını da zaman zaman göz ardı edebildiğini göstermektedir.

Diğer taraftan, Billy Elliot (2000) filmi, Kuzey Doğu İngiltere'de 1980'li yıllarda yaşanan madenci grevini arka planına alarak 11 yaşındaki yoksul bir çocuğun tek başına ayakta kalmak ve balet olmak için verdiği mücadeleyi ve süreçte yaşadıklarını konu almaktadır. Film, Billy'nin müzik eşliğinde yatakta zıplayarak dans etmesiyle başlamaktadır. Madenci babası, madenci ağabeyi ve yaşlı büyükannesiyile yaşayan Billy, babasının yönlendirmesiyle aile geleneği olan boks antrenmanlarına gitmektedir. Filmin olay örgüsü, bir gün Billy'nin boks antrenmanındayken aynı spor salonunda gerçekleştirilen bale kursuna katılmasıyla kurulmaktadır. Dans öğretmenin desteğiyle Billy ailesinden gizli olarak uzun süre boks antrenmanları yerine bale kursuna gitmektedir. Billy'nin devam ettiği dans kursundaki tek erkek öğrenci olduğu ve oldukça başarılı olduğu görülmektedir. Babası ve ağabeyi Billy'nin boks yerine bale kursuna gittiğini öğrendiğinde Billy'e karşı çıkmaktadır. Dans öğretmenin ve sonrasında ailesinin de desteğiyle Billy Londra'daki Kraliyet Bale Okuluna kabul edilir. Filmdeki

olayların çoğu Billy'nin kursa gittiği spor salonunda ve evlerinin bulunduğu çevrede geçmektedir. Filmdeki birçok sahne Durham eyaletinin kömür madenciliği tarihiyle bilinen Easington Colliery kasabasında, okul sahnelerinin ise Langley Park İlkokulunda çekildiği bilinmektedir. Filmde spor salonu, evin ve çevresi, okul dışında Kraliyet Bale Okulu seçmelerinin yapıldığı mekanlar ve bale gösterisi yaptığı sahne kullanılmaktadır. Filmde kullanılan müzikler, rock ve punk rock parçalardan oluşmaktadır. Filmin ilk sahnesinde kullanılan "I was dancing when I was twelve" sözleriyle başlayan T-Rex'in Cosmic Dancer parçası filminin içeriği hakkında ipucu verirken anlatımı güçlendirmektedir. Filmde Billy, babası, ağabeyi, büyükannesi, arkadaşları, boks öğretmeni, dans öğretmeni, Kraliyet Balesi Okulu müdürü ve müdür yardımcısı karakterleri bulunmaktadır. Kraliyet Balosu müdürü ve müdür yardımcısı filmin 83. ve 90. dakikaları arasında sadece eleme sürecinde görülmektedir. Eleme jürisi sahneleri oldukça ciddi ilerlemektedir. Jüriye dahil olan müdür ve müdür yardımcısı, elemeye katılan öğrenci adaylara sorular sormakta, danslarını izlemekte ve hareketlerini incelemektedirler. Billy'nin seçmeler sırasında başka bir aday öğrenciye şiddet uygulaması üzerine okul müdürü saygı ve disipline verdiği önemden, şiddetin kabul edilemez olduğundan ve bu durumun öğrenciyi okula kabul kararlarını bile etkileyebilecek önemde olduğundan bahsetmektedir. Bu söylemleri okul müdürünün saygı ve disipline ne kadar önem verdiğini yansıtmaktadır. Ayrıca okul müdürü öğrencilerin hem balede hem de akademik alanda başarılı olabilmesi için ailenin desteğinin şart olduğunu söyleyerek çocukların başarı ve gelişimlerinde ailenin rolünü vurgulamaktadır.

Etek Günü / La Journ e de la Jupe (2008) filmi ise, farklı ırk ve dinden öğrencilerin bir arada bulunduğu oldukça zorlu bir lisede görev yapan edebiyat öğretmenin sınıftaki bir duruma müdahale ederken öğrencinin çantasından düşen silahla istemeden bir öğrenciye ateş etmesi ve sonrasında sınıftaki öğrencileri rehin almasıyla birlikte okulda yaşanmakta olan sorunları konu almaktadır. Film, içlerinde göçmenlerin de olduğu farklı ırk ve dinden öğrencilerden oluşan sınıfın derse girerken birbirlerine karşı kavgacı, öğretmene karşı kaba, saygısız ve alaycı tavırlarının gösterimiyle başlamaktadır. Filmin olay örgüsü, sınıfta öğretmenin iki öğrencinin münakaşasına müdahale ederken öğrencinin çantasından çıkan silahı eline almasıyla ör lmeye başlanmaktadır. Silahı müdüre teslim etmelerini isteyen öğretmen bu sürede silahı eline almakta ve kazayla bir öğrenciyi yaralamaktadır. Öğretmenin öğrenciyi yaraladıktan sonra paniklemesi ve diğer öğrencileri rehin alması olayın gidişatını değiştirmektedir. Rehin alma olayının sonunda öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı ve hükümet tarafından yılda bir günün okullarda etek günü olarak ilan edilmesini ve böylelikle etek giymenin fahişelik olmadığını anlaşılmasının sağlanmasını talep etmektedir. Ayrıca bu süreçte bir öğrencisinin tecavüze uğradığını öğrenen öğretmen İçişleri Bakanlığında bu işin takipçisi olmasını talep etmektedir. Rehin alınan bir öğrenci öğretmenden silahı alarak bir öğrenciyi vurmaktadır. Öğretmen öğrencinin suçunu üstlenmek istemektedir. Filmin sonunda ise bir öğrenci ve öğretmen hayatını kaybetmektedir. Öğretmenin cenazesine öğrencilerinin etek giyerek gelmesiyle film son bulmaktadır. Filmde olayların neredeyse tamamı okulda geçmektedir. Rehin alma olayı okulun tiyatro salonunda gerçekleşmektedir. Filmde okul müdürü, öğretmenler,

öğrenciler, veliler, öğretmenlerin ailesi, polisler, muhabirler ve Milli Eğitim Bakanı karakterleri yer almaktadır. Okul müdürü karakteri Cauvin filmin 17. dakikasında polise öğretmen hakkında bilgi verirken öğretmen için uçuk ifadesini kullanmaktadır. Uçuk oluşunu ise “Mesela daha önce defalarca ona bu binaya etekle gelmesinin pek doğru olmayacağını söylememe rağmen, tarafsız kalmadığını yanlış anlaşılabilirliğini söylememe rağmen sürekli etekle gelmeye devam etti işte.” sözleriyle açıklamakta ve öğretmenin “Saplantılı bir Katolik” olduğunu ifade etmektedir. Okul yöneticisi Cauvin’in bu yaklaşımıyla öğretmenleri objektif bir şekilde değerlendirmede ve farklı dini mezheplere sahip öğretmenlere karşı ön yargılı olduğu anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, Hababam Sınıfı (1975) filmi, sürekli kopya çeken, okuldan kaçan, okul kurallarını hiçe sayan öğrencilerle dolu hababam sınıfının bulunduğu Özel Çamlıca Lisesi’ne yeni müdür yardımcısı olarak idealist ve kuralcı Mahmut hocanın gelmesiyle birlikte yaşanan olayları konu almaktadır. Hababam Sınıfı (1975), Türkiye’de eğitim sisteminde yaşanan sorunları yansıtan eleştiri içerikli bir filmidir. Hababam Sınıfı bir eğitim yergisidir. Mizah beyazdır, olumludur. Mizahta gülme ana öğe değildir. İsteyen ağlar, isteyen güler. Ben yergi yapıyorum, komedi bile düşünmüyorum. Hababam Sınıfı’nda üç şeyin yergisi yapılmıştır: Kopyanın, ezberin, uydurma saygının... Benim mizahım düşündürmeye dayanır. Hababam Sınıfı’nda bize yakışmayan eğitimsel şeylerin yergisini yapıyorum (Saydur, 2006). Film, öğrencilerin okulda yaptıkları çeşitli haylazlık ve kural tanımazlıkların gösterilmesiyle başlamaktadır. Filmin olay örgüsü okula yeni bir müdür yardımcısının göreve gelmesiyle kurulmaktadır. Kuralcı müdür yardımcısının göreve başlaması ile birlikte öğrencilerin okuldaki düzenleri bozulmaktadır. Öğrencilerin kural tanımazlıkları müdür yardımcısı tarafından engellenmektedir. Kuralcı olduğu kadar idealist de olan müdür yardımcısı öğrencilerin olumsuz davranışlarını engellemesinin yanı sıra gerekli durumlarda öğrencilere destek olmaktadır. Film boyunca devam eden bu olaylar sonucunda filmin sonuna gelindiğinde müdür yardımcısı öğrencilerin saygı ve sevgisini kazanmaktadır. Filmde olayların çoğunluğu özel ve yatılı bir lise olarak izleyiciye aktarılan Özel Çamlıca Lisesi’nde geçmektedir. Özel Çamlıca Lisesi olarak kullanılan mekân Üsküdar’da bulunan Validebağ korusunda yer alan Adile Sultan Kasrıdır. Filmde kullanılan bu mekân dersiyile, öğretmeniyle, öğrencisiyle bütün bir okul ortamı görüntüsü vermektedir. Filmde okul dışında yer alan tek ortam Mahmut hocanın kaldırıldığı hastanedir. Filmde kullanılan müzikler anlatımı daha güçlü kılacak şekilde kullanılmaktadır. Filmde aynı jenerik müziği neşeli ve hareketli sahnelerde hızlı, hüznü sahnelerde ise yavaşlatılarak kullanılmaktadır. Böylece farklı duygular ve atmosfer aynı müzikle izleyiciye yansıtılmaktadır. Filmde okul müdürü, müdür yardımcısı, öğretmenler, öğrenciler, okul görevlisi, bekçi karakterleri yer almaktadır. Okul müdürü karakteri Muharrem Gür aynı zamanda okulun sahibidir. Muharrem Gür karakteri paragöz ve umursamaz bir okul yöneticisi karakteri ortaya koymaktadır. Müdür yardımcısı karakteri Mahmut Hoca ise hayatını eğitime adanmış idealist bir eğitim neferidir. Pedagojik gerekçelerle kurallara önem veren bir rol sergilemektedir. Okul müdürü Muharrem Gür’ün öğretmen ve öğrenciler ile ilişkisi bir eğitimci ilişkisinden çok tüccar ilişkisidir. Muharrem

Gür'ün filmin 20. dakikasında “Okula genç, kabiliyetli öğretmenleri alamıyoruz. Eee istedikleri parayı veremiyoruz tabi! Öğretmenlerimiz hep yaşlı.” demektedir. Bununla birlikte filmin 61. dakikasında Mahmut Hoca'nın öğrencilere kopya çektiklerini henüz müdüre söylemediğini söylemesi üzerine öğrencilerin “Söyleseniz de bir şey fark etmez ki. O bizi kovamaz. Adam başı dokuz bin liradan yılda 235 bin lira ediyoruz biz.” sözleri okul müdürünün kendilerine karşı tutumunun farkında olduklarını göstermektedir. Filmin 63. dakikasında ise yine okul müdürü, babası okul taksitini ödeyemeyen bir öğrenciyi odasına çağırarak “Aslında seni yılsonuna kadar idare ederdim ama zaten işler kesat. Okulu yarın terk edeceksin.” diyerek tüccar yaklaşımını ortaya koymaktadır. Muharrem Gür aynı zaman da öğrencilere şiddet uygulayan bir okul yöneticisi karakteridir. Muharrem Gür “Şu serserileri bir güzel benzetin Mahmut Bey.” sözleriyle de okulda şiddeti meşru kılmaktadır. Mahmut hoca karakteri ise Muharrem Gür karakterinin aksine eğitimci kimliği ile ön plana çıkmaktadır. Nitekim, “Ben tüccar değilim, eğitimciyim.” sözleriyle ideolojisini ortaya koymaktadır. Mahmut Hoca karakteri kuralcı bir okul yöneticisi olduğu için okula yeni geldiğinde öğrenciler tarafından ön yargı ile karşılanmaktadır. Film süresince idealist eğitimci kimliğini sürdüren Mahmut Hoca ile öğrenciler arasında çatışmalar yaşansa da filmin sonunda aynı zamanda destekleyici yaklaşımlarını da gözlemleyen öğrenciler Mahmut Hoca'nın eğitimci kimliğine saygı duymaktadır. Mahmut hoca karakterinin öğretmenler ile olan ilişkisi ise saygı ve nezaket çerçevesinde yürümektedir.

İmparatorlar Kulübü (2002) filmi ise, mesleğini severek yapan bir öğretmenin yıllardır hizmet verdiği okulda görevini sürdürürken sınıfına yeni bir öğrencinin gelmesiyle birlikte yaşananları konu almaktadır. Film, Mr. Hundert'ın 25 yıl önceye dönerek o öğrencilerini ve yaşadıklarını anlatmaya koyulmasıyla başlamaktadır. Yeni eğitim öğretim yılıyla birlikte okula yeni öğrenciler gelmektedir. Filmin olay örgüsü, bir politikacının oğlunun sınıfa katılmasıyla birlikte örülmeye başlanmaktadır. Kural tanımayan ve ukala tavırlara sahip olan yeni öğrenci Mr. Hundert'ı şaşırtmaktadır. Öğrenciler okulda her yıl geleneksel olarak düzenlenen Mr. Julius Sezar yarışması için hazırlanmaktadır. Mr. Hundert yeni öğrenciyi de destekleyerek bu yarışmaya katılmasını sağlamaktadır. Yarışma sırasında yeni öğrencinin kopya çektiğini fark eden Mr. Hundert durumu müdüre iletse de müdür duruma müdahale edilmemesini istemektedir. Mr. Hundert'ın son sorusuyla yarışmayı başka bir öğrenci kazanmaktadır. Yarışma sonrasında yılı kural tanımazlıkları ve uygunsuz davranışlarıyla tamamlayan yeni öğrenci ve sınıf arkadaşları mezun olmaktadır. Okul müdürü Woodbridge'in ölümü üzerine 17 yıldır müdür yardımcılığı görevini sürdüren Mr. Hundert müdürlük görevine kendisinin getirileceğini düşünse de olaylar beklediği gibi gitmemektedir. Kendisinden daha az deneyimli bir öğretmenin başış toplama yeteneği nedeniyle müdürlük görevine getirilmesi üzerine Mr. Hundert istifa etmektedir. Emekliliğini evde kitap yazmaya çalışarak geçiren Mr. Hundert yeni okul müdürü aracılığıyla kopya çeken öğrencinin okula başış yapmak için şart koşarak düzenlediği yarışmaya davet edilmektedir. Yarışma düzenlemesinin sebebi entelektüel itibarını kurtarmak olan öğrenci bu yarışmada da kopya çekmekte ve öğretmene yakalanmaktadır. Filmde olayların büyük bölümü St. Benedict adlı okulda

geçmektedir. İkinci yarışmanın düzenlendiği Long Island'daki Gold Coast'da bulunan dinlenme tesisi ve Mr. Hundert'in evi filmde görülen diğer mekanlardır. Filmde okul müdürü, müdür yardımcısı, öğretmenler, öğrenciler ve veliler başlıca karakterler olarak görülmektedir. Okul müdürü Terence Woodbridge genel olarak okulda düzeni sağlamış, başarıyı sürdürmüş bir okul müdürü olarak gösterilmektedir. Yarışma sırasında öğrencinin kopya çekmesinin babası politikacı olduğu için görmezden gelinmesini söylemesi ise kendisinin ya da okulun çıkarlarının adalet gibi beklenen bazı değerlerin önüne geçtiğini göstermektedir. Müdür yardımcısı karakteri William Hundert ise okulun karakterini benimsemiş, kurallara önem veren, özenli bir eğitimci olarak görülmektedir. Filmin 67. dakikasında Mr. Hundert'in "Müdürümüz Terence Woodbridge çok derin bir üzüntü hissettim. O, yarım yüzyıl boyunca St. Benedict'teki akademik liderlik geleneğini başarıyla sürdürmeye devam etti. Bu korumacı gelenek artık bana geçmişti." sözleri Mr. Hundert'in sorumluluk bilincini göstermektedir (Doğan Şen., 2019). Filmin 102. dakikasında ise Mr. Hundert "Buraya Bay Bell hakkında doğru düşündüğümü değil yanlış olduğumu görmek için gelmişim. Yıllar önce ona inanmakta haklı olduğumu görmek için gelmişim. Ama bu, sürprizleri olmayan bir hikâye. Bir tarih öğrencisi olarak ne saygısızlığına ne de başarısına şaşırabilirim. Ben kaybettim Sedwick. Ama hayatın değeri tek bir hata ya da bir başarı ile ölçülmez. Bana bunu diğer öğrencilerim öğretti. Her ne kadar tökezlese de bir öğretmen her zaman bir öğrencinin karakterini ve bir insanın da kaderini değiştirmek için umut etmekten asla vazgeçmemelidir." ifadesini kullanmaktadır. Bu ifadesiyle de Mr. Hundert'in her şeye rağmen çabalamak, fırsat vermek ve umut etmek gerektiğine inandığı görülmektedir.

Koro / Les Choristes (2004) filmi ceza yöntemiyle yönetilen yatılı bir okula yeni göreve gelen öğretmenin, müzikten faydalanarak çocuklara yeni deneyimler yaşatmasını ve bu sürede yaşananları konu almaktadır. Film, orkestra şefi Pierre'nin evine eski okul arkadaşı Pepinot'un gelmesiyle ve Pepinot'un getirdiği günlüğe bakarak eski günlere dönmeleriyle başlamaktadır. Filmin olay örgüsü, uzun süre işsiz kalan müzik öğretmeni Clement Mathieu'nun, erkek öğrencilerin bulunduğu yatılı okula göreve gelmesiyle örülmeye başlamaktadır. Okulda gördükleri ilk günden öğretmen Mathieu'yu şaşırtmaktadır. Okul müdürü Rachin, etki-tepki yasasına inanmakta, öğrencilere sert davranmakta, cezalar vermekte ve disiplini bu yöntemlerle sağlamaya çalışmaktadır. Okul müdürünün yöntemlerinin doğru olmadığını düşünen öğretmen Mathieu kendi alanı olan müziği kullanarak öğrencilere ulaşmaya çalışmaktadır. Sınıftaki öğrencilerden bir koro kuran Mathieu zamanla okul personelini ve diğer öğretmeni de arkasına almaktadır. Bu sırada hapisshaneden okula gelen bir öğrenci uyum konusunda ciddi problemler yaşamaktadır. Okul müdürü Rachin bu öğrencinin okulun parasını çaldığını sanarak öğrenciye şiddet uygulamakta ve okuldan kovmaktadır. Okul müdürünün okulda olmadığı bir sırada öğrencilerden sorumlu öğretmen Mathieu, öğrencileri geziye çıkarmakta ve okuldan kovulan öğrenci herkes gezideyken okulu yakmaktadır. Okulda yangın çıktığını ve öğrencilerin geziye çıkarıldığını öğrenen okul müdürü Rachin, öğretmeni öğrencilerle vedalaşmasına bile izin vermeden okuldan kovmaktadır. Filmde olayların çoğu yatılı okulda geçmektedir. Sınıf, yemekhane, yatakhane, bahçe ve

müdürün odası film boyunca okulda sıklıkla görülen mekânlardır. Filmde okul müdürü, öğretmenler, öğrenciler, veliler, okul destek personeli karakterleri yer almaktadır. Okul müdürü Rachin, etki-tepki yasasına inanmakta ve öğrencilere cezalar vermektedir. Klasik otoriter eğitim anlayışını temsil eden okul müdürü Rachin, öğrencilerin gelişimini önemsemeyip sadece ceza yöntemiyle disiplini sağlamaya çalışmaktadır. Okul müdürü Rachin düşük destekleyici yüksek emir verici liderlik tarzında yansıtılmaktadır (Tofur, 2018). Filmi 35. dakikasında öğretmenin koro kurmak istediğini söylemesi üzerine Bay Rachin, “Zavallı Mathieu. Sen aklını kaçırmışsın. Onlar tek bir nota bile söyleyemez.” şeklinde cevap vermektedir. Bu sözleri kendisi çocukların eğitimi ve gelişimi için çabalamayan okul müdürünün çabalamak isteyen öğretmenleri de desteklemenin aksine yaptıklarının anlamsız olduğuna inandırmaya çalıştığı görülmektedir. Filmin 64. dakikasında ise okul müdürü Rachin, okulun parasını çaldığına inandığı öğrenciyi dövmektedir. Öğrencinin hiçbir şey söylememesine rağmen Rachin öğrenciden kurtulmak için suçu itiraf ettiğini söyleyerek öğrenciyi polise teslim etmektedir. İlerleyen sahnelerde ise parayı o öğrencinin çalmadığı anlaşılınca suçu işlememişse bile suç işleme ihtimalinin fazla olduğunu ileri sürerek haklı çıkmaya çalışmaktadır (Barut, 2018).

Sevgili Öğretmenim / Mr. Holland’s Opus (1995) filmi kendi başyapıtını oluşturmak isteyen bir müzisyenin para kazanabilmek ve eserine vakit ayırabilmek için müzik öğretmenliği yapmaya başlamasıyla yaşananları konu almaktadır. Film, Mr. Holland’ın piyanosuyla müzik yaparken görüntüleriyle başlamakta ve öğretmen olarak ilk iş günüyle devam etmektedir. Mr. Holland öğretmenliği geçici bir iş olarak gördüğü için işinden keyif almamakta ve bu durum derslerine de yansımaktadır. Zamanla öğretmenliğe alışan ve seven Mr. Holland hayatını öğretmen olarak sürdürmektedir. Mr. Holland okulda uzun yıllar görev yaptıktan sonra müzik programı kapatılmakta ve Mr. Holland emekli olmaktadır. Öğrencileri ise Mr. Holland’a veda için büyük bir sürpriz hazırlamaktadır. Filmde olayların geneli okulda ve öğretmenin evinde geçmektedir. Filmde okul müdürleri, öğretmenler, öğrenciler, öğretmenin eşi ve çocuğu başlıca karakterler olarak yansıtılmaktadır. Başta Bayan Jacobs okulun müdürü, Bay Wolters ise müdür yardımcısıdır. Filmin ilerleyen sahnelerinde Bayan Jacobs emekli olmakta ve Bay Wolters okul müdürü görevine gelmektedir. Filmin 6. dakikasında öğretmenin öğretmenlik belgesini ne olur ne olmaz diye aldığını söylemesi üzerine okul müdürü Bayan Jacobs “Öğretmenliği kurtarıcı bir iş olarak görmüyorum. Öyle görenlere sinir oluyorum.” şeklinde karşılık vermektedir. Okul müdürü Bayan Jacobs’ın bu sözlerinden mesleğini önemseydiği anlaşılmaktadır. Filmin 21. dakikasında ise öğretmenin işleri olduğu için kitap seçme kuruluna katılamayacağını söylemesi üzerine Bayan Jacobs “En az dört, beş ay oldu. Bunca zamandır sizi izliyorum. Park yerine öğrencilerden önce ve daha büyük bir hevesle fırlayıp koşan bir öğretmeni hiç görmemiştim.” şeklinde karşılık vermektedir. Bayan Jacobs’ın bu ifadesinden birlikte çalıştığı öğretmenlerin ders dışı davranışlarını da gözlemlediği ve önemseydiği anlaşılmaktadır. Aynı sahnede “Bir öğretmenin iki işi vardır. Biri genç beyinleri bilgiyle doldurmak, evet. Ama daha önemlisi onlara birer pusula vermektir ki böylece bilgi çöpe gitmesin.” sözleriyle öğretmeni hem uyarmakta hem de yol

göstermektedir. Bay Wolters ise daha otoriter bir okul yöneticisi olarak yansıtılmaktadır. Öğretmenin öğrencilere Rock'n Roll öğrettiğini öğrendiğinde Rock'n Roll'un disiplini bozduğunu söylemekte ve disiplinin öneminden bahsetmektedir. Bir müzik türünü bile disiplin için tehdit olarak görmektedir. Polat ve Akcan (2017) okul yönetiminin Rock'n Roll'a karşı olan tutumu kültürel bir engelleme olarak ifade etmektedir.

Sevgili Öğretmenim / To Sir with Love (1967) filmi ise, Londra'da diğer okullara kabul edilmeyen disiplinsiz öğrencilerin oluşturduğu sınıfa mühendis olarak iş bulamayınca öğretmenlik yapmaya karar veren Mark Thackeray'nin göreve gelmesiyle yaşananları konu almaktadır. Film, İngiliz Guanalı Mark Thackeray'in öğretmenlikteki ilk günü için yola çıkıp North Quay isimli okula gelmesiyle başlamaktadır. Öğretmen kurallar ve disiplin konusunda sorun yaşayan öğrencilerin bulunduğu sınıfta müfredat dersleri yerine insanlık ve hayatla ilgili gelişimlerini desteklemeye çalışmaktadır. Bunun için sınıfta birkaç temel kural belirlemektedir. Onların sorunlarını ve ilgi alanlarını keşfetmeye çalışmaktadır. Daha önce hiç okul gezisine gitmeyen öğrencilere bir müze gezisi düzenleyerek kendilerini değerli hissetmelerini sağlamaktadır. Filmin sonunda ise başta öğretmenlerine tepkili yaklaşan öğrencilerin öğretmenlerine yaklaşımının ne kadar değiştiği görülmektedir. Filmde olayların çoğu okulda geçmektedir. Okul dışında öğrencilerin geziye götürüldüğü müze filmde yer alan diğer mekân olarak görülmektedir. Filmde okul müdürü, müdür yardımcısı, öğretmenler, öğrenciler başlıca karakterler olarak görülmektedir. Filmde okul yöneticisi karakteri olarak okul müdürü Alexander Florian ve müdür yardımcısı Grace Evans yer almaktadır. Filmin 11. dakikasında okul müdürü "North Quay'da belli bir sistemimiz yok. Öğrencilerimizin çoğu başka okullardan atılanlar. Onlara mümkün olduğu kadarıyla, elimizden geleni öğretmeye çalışıyoruz." sözleriyle sistemsiz olduğunu açıkça ifade etmektedir. Aynı sahnede yer alan "İşi kabul ederseniz tamamen tek başınıza olacaksınız." ifadesiyle de sorumluluğu tamamen öğretmene devrettiğini ve çok fazla destek olmayacağını da belirtmektedir. 41. dakikada ise sonunda öğretmene bu konuda izin verse de öğrencileri geziye götürmeyi risk olarak değerlendirmekte ve öğretmene götürmemesini tavsiye etmektedir. Müdür yardımcısı ise öğrencilerin kişisel ihtiyaçlarını bile karşılamaya ve öğretmenlerin okula uyumunu sağlamaya çalışan bir okul yöneticisi olarak görülmektedir. Öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlarda tecrübelerini paylaşmaktadır.

Sınıf / Entre Les Murs (The Class) (2008) filmi ise, farklı etnik kökenlerden öğrencilerin bir arada bulunduğu sınıf ve sınıfın Fransızca öğretmeni François Marin'in yıl boyunca yaşadıklarını konu almaktadır. Film, Fransızca öğretmeni François Marin'in yılın ilk gününde okula gelmesi ve tüm öğretmenlerin tanışmasıyla başlamaktadır. Öğretmen François, çeşitli etnik kökenden ve dinden öğrencilerin bulunduğu zor bir sınıfın Fransızca öğretmenliğini yapmaktadır. Uygun öğrenme süreçleri planlayarak öğrencilere katkı sağlamaya çalışsa da bu durum pek kolay olmamaktadır. Zaman zaman öğrencileri arasında anlaşmazlıklar ve çatışmalar yaşanabilmektedir. Yılsonu geldiğinde ise öğretmen François öğrencileriyle tüm yılın değerlendirmesini yapmaktadır. Filmin son sahnesinde ise

yaz tatiline girilmekte ve öğretmenler ile öğrenciler birlikte futbol oynamaktadır. Filmde olayların tamamı okulda geçmektedir. Sınıf, öğretmenler odası, müdürün odası, okul bahçesi, koridorlar ve merdivenler okulda görülen başlıca mekânlardır. Okul müdürü, öğretmenler, öğrenciler ve veliler filmde yer alan başlıca karakterlerdir. Okul müdürünün öğretmenlerle açık bir iletişim halinde olduğu görülmektedir. Okulda kararlar alınırken sıklıkla çoğulcu yaklaşım izlendiği anlaşılmaktadır (Silman, 2019). Okulda öğrencilerle ilgili değerlendirmeler yapılırken ve kararlar alınırken toplantılar yapılmakta müdür tüm öğretmenlerin fikrini dinlemektedir. Yapılan bazı toplantılara sadece müdür ve öğretmenler katılmamakta veli temsilcisi ve öğrenci temsilcileri de dâhil edilmekte ve söz hakkı sunulmaktadır. Okul müdürü olabildiğince doğru ve adaletli kararlar almaya çalışmakta kendi görüşlerini dayatmamaktadır.

Yerdeki Yıldızlar / Taare Zameen Par (2007) filmi derslerinde problem yaşayan Ishaan adlı öğrencinin gönderildiği yatılı okulda resim öğretmeniyle tanışmasıyla değişen hayatını konu almaktadır. Film, Ishaan'ın, çevresi tarafından haylazlık olarak algılanan davranışlarının gösterilmesiyle başlamaktadır. Ishaan derslerini çalışmamakta ve ilerleme kaydedememektedir. Öğretmenleri ve okul müdürü Ishaan'dan şikâyet etmekte ve onun belki de özel eğitim okuluna gitmesi gerektiğini düşünmektedir. Okulda yaşanan sorunlardan sonra ailesi Ishaan'ı yatılı okula göndermeye karar vermektedir. İlk zamanlarda yeni okuluna alışmakta oldukça zorlanan Ishaan okulda geçici öğretmenlik yapan resim öğretmenin dikkatini çekmektedir. Öğretmen Ishaan'ın yaşadığı sıkıntıların sebebinin disleksi olduğunu fark etmekte ve müdürle paylaşarak Ishaan'a destek olmak istediğini söylemektedir. Ishaan'ın resim alanında yetenekli olduğunu göstermektedir. Resim öğretmeni müdürden bir süre Ishaan'ın yazıyla ilgili problemlerinin görmezden gelinmesini ve sözlü sınavlarla değerlendirilmesini istemekte kendisinin Ishaan'ı çalıştıracığını belirtmektedir. Müdürün onay vermesiyle resim öğretmeni Ishaan ile birebir çalışmaya başlamakta onun hem özgüveninin hem de akademik seviyesinin ilerlemesine yardımcı olmaktadır. Filmin sonunda ise resim öğretmenin düzenlediği yarışmada Ishaan birinci olmaktadır. Filmde olayların geneli okulda geçmektedir. Ishaan'ın evi ve çevresi, ilk gittiği okul ve dolaştığı caddeler de filmde görülen diğer mekânlardır. Okul müdürleri, öğretmenler, öğrenciler, Ishaan ve ailesi filmde yer alan başlıca karakterlerdir. Filmde görülen okul yöneticisi karakterleri Ishaan'ın gittiği iki farklı okulun müdürleridir. Ishaan'ın filmin başlarında devam ettiği okulun müdürü Ishaan'ın yaşadığı problemlerin sebebinin anlamak çalışmak yerine kolay yolu seçerek artık yardımcı olamayacaklarını söyleyerek onu bir özel eğitim okuluna yönlendirmektedir. Aynı şekilde yatılı okulun müdürünün ilk düşüncesi de Ishaan'ı okuldan göndermektir. Yaşadığı problemin disleksi olduğunu öğrendiğinde de özel eğitim okuluna devam etmesi gerektiğini ifade etmektedir fakat öğretmenin yönlendirmesiyle bu düşüncesinden vazgeçerek Ishaan'a fırsat sunmakta ve destek olmaktadır. Bu davranışı okul müdürünün farklı düşüncelere ve denemeye açık olduğunu göstermektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Hem rahatlıkla ulaşılabilen hem de toplumların rahat anlayabildiği bir sanat dalı olan sinemanın yapısı itibarıyla insanları etkileme gücü oldukça yüksektir (Arroio, 2010; Yanmaz, 2011). Filmler mevcut sosyal sistemlerin, baskın sosyal söylemlerin veya alışlagelmiş ilişki sistemlerinin içerisinde anlam ve değere sahip unsurlardan (karakter, rol vb) meydana gelir (Ryan, 2015). Bu çerçevede Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün hazırladığı “Mesleki Çalışma Dönemi ve Aday Öğretmen Yetiştirme Programı Örnek Film Listesindeki” filmlerin izleyen eğitimciler üzerinde bırakacağı etkiler göz önüne alınarak seçimi önem arz etmektedir. Eğitim konulu filmlerde okul yöneticisi temsilleri, gerçek ya da yaşanması olası olaylar veya istenen okul yöneticisi temsillerinin aktarılması üzerinden kurgulanabilmektedir. Diğer taraftan, doğru ya da uygun okul yöneticisi temsilleri içeren filmlerin izlenmesi eğitimciler için motive edici olabilmektedir (Köybaşı Şemin ve Uğurlu, 2019).

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün 2018 yılında yayınlamış olduğu “Mesleki Çalışma Dönemi ve Aday Öğretmen Yetiştirme Programı Örnek Film Listesindeki” filmler aracılığıyla okul yöneticilerinin eğitim konulu filmlerde nasıl temsil edildiğini incelemeyi amaçlayan nitel bir çalışmadır. Bu doğrultuda araştırmanın bulguları filmlerde okul yöneticilerinin çoğunlukla orta yaş üstü destekleyici veya otoriter erkek olarak temsil edildiğine işaret etmektedir.

Araştırma kapsamındaki filmlerin betimleyici özellikleri incelendiğinde, filmlerin yapım yılı, ülkesi ve türüne göre dağılımları öne çıkmaktadır. Araştırma kapsamında filmlerin yapım yılları incelendiğinde, filmlerin büyük çoğunluğunun (29 film) yapım yılının 2000 yılı ve sonrasına ait olduğu görülmektedir. Bu çerçevede, araştırma kapsamında incelenen filmler eğitim konulu filmlerde okul yöneticilerinin tasvirinin dönemlere göre değişimini incelemeye elverişli değildir.

Çalışma kapsamında incelenen filmlerin ülkelere göre dağılımı incelendiğinde, her ne kadar ABD'nin payı oldukça yüksek olsa da listede farklı ülkelere ait filmlerin yer almasının eğitime ve okul yöneticisine farklı toplumların farklı bakış açılarını yansıtması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ancak yine de film listesindeki ülke çeşitliliğinin artırılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Diğer taraftan, listede yer alan Türk yapımı eğitim konulu filmlere bakıldığında, Türk yapımı filmlerin 9'undan 6'sının “Hababam Sınıfı” serisi, 3'ünün ise belgesel olduğu görülmektedir. Bu çerçevede, araştırma kapsamında incelenen filmlerin Türk eğitim sistemine ve okul yöneticilerine ilişkin farklı bakış açılarını yansıtma yetersiz kaldığı söylenebilir. Bununla birlikte, filmlerin okul yöneticilerine dolaylı bir tecrübe de kazandırdığı göz önüne alındığında, listede yer alan filmlerin gerek kültürel olarak gerekse bireysel olarak Türk okul yöneticilerine karşılaşılabilecek sorunların çözümüne yönelik olarak yeterli değerlendirmeyi yapmaya olanak tanımadığı düşünülebilir (Altunbay ve Alaca, 2021).

İncelenen filmler türlerine göre incelendiğinde ise, dram türünün oldukça baskın olduğu görülmekte olup eğitim konulu filmlerde daha çok yaşanan acı ve üzüntülerin eleştirisinin topluma aktarılacak istendiği söylenebilir. Ancak, okul yöneticisinin de içerisinde bulunduğu bazı filmlerde dram, mizah vasıtasıyla daha çarpıcı hale getirilmek istenmektedir. Örneğin, 1975, 1978 ve 1979 yapımları “Hababam Sınıfı” filmleri her ne kadar komedi filmi olarak görülse de aynı zamanda eğitim sisteminde görülen çarpıklıkları ve yanlışları yansıtan dram türünde bir film olarak da değerlendirilebilir (Saydur, 2006).

Çalışma kapsamında okul yöneticisi karakterlerinin yaş ve cinsiyet dağılımları incelendiğinde, 50 filmin belgeseller hariç 35’inde okul yöneticisi karakteri bulunduğu ve genellikle yan rollerde yer aldığı görülmektedir. Söz konusu 35 filmde yer alan 60 okul yöneticisi karakterlerinin 46’sının erkek, yalnızca 14’ünün kadın olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, okul yöneticisi karakterlerinin 32’si orta yaş üstü, 20’si orta yaş ve 8’i genç yaş aralığındadır. Wolfrom (2011)’un 49 filmi incelediği çalışmasında da okul yöneticilerinin genellikle orta yaşlı, ortalama kiloda ve boyda, saçları azalmış veya kel, beyaz erkekler olarak tasvir edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Filmlerin toplumların bir yansıması (Yurdigül, 2014) olduğu düşünülürse farklı ülke yapımları barındıran 50 filmde toplumların genel algısının okul yöneticisinin erkek ve orta yaş üzeri yönünde olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamında incelenen filmlerde yer alan okul yöneticisi karakterlerinin temsili incelendiğinde ise, olumlu veya olumsuz tarafta bir yığılma olmadığı, dengeli bir dağılıma sahip olduğu görülmektedir. Altınbaş (2018) ise 1949-2015 yılları arasında incelediği 52 eğitim içerikli Türk filminde okul yöneticilerinin daha çok olumsuz temsil edildiğini göstermektedir. Novello (1994) yaptığı çalışmada ise incelediği 108 filmde daha çok olumsuz okul yöneticisi temsiline rastlandığı sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte incelenen filmlerde okul yöneticisi karakterlerinin temsiline bakıldığında, kategorilendirilen okul yöneticisi karakterleri arasında en fazla destekleyici okul yöneticisi karakteri olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında incelenen filmlerin Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından öğretmen ve öğretmen adayları için önerildiği göz önüne alındığında, önerilen filmlerin öğretmenlerin okul yöneticisi algısını destekleyici anlamda geliştirebileceği düşünülebilir.

Diğer taraftan, incelenen filmlerde okul yöneticilerinin 12’sinin otoriter karaktere sahip olduğu görülmekte olup otoriter kategorisi okul yöneticisi karakterinin en çok yer aldığı 2.kategoridir. Altınbaş’ın (2018) incelediği 52 Türk filminde en fazla görülen okul yöneticisi karakterinin otoriter okul yöneticisi olduğu da göz önüne alındığında gerek dünya gerek Türk sinemasında okul yöneticisi karakterlerinin genel itibarıyla otoriter olarak algılandığı düşünülebilir. Bu durum, hem Türk hem dünya kültüründe otoriter okul yöneticisi algısının baskın karakterlerden biri olabileceğine işaret ettiği söylenebilir. Bununla birlikte, ülkemizdeki aday öğretmenlerin okul yöneticisine yönelik metaforik algılarını inceleyen Örucü (2014), öğretmen adaylarının okul yöneticisine yönelik olarak daha çok

otorite, hiyerarşi ve güce dönük metaforlar ürettiklerini göstermiştir. Bu durum, aday öğretmenlerin daha çok otoriter okul yöneticisi algısına sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Çalışma grubundaki filmler içerisinde okul yöneticisi karakteri bulunan filmlerdeki okul yöneticilerinin öğretmenler ve öğrencilerle ilişkileri incelendiğinde, 3 Idiots (2009), Kerkenez / Kes (1969), Koro / Les Choristes (2004), Ölü Ozanlar Derneği / Dead Poets Society (1989), Sessizlik / Dogani 2 (2011) ve Şeytana Karşı / Ondskan-Evil (2003) filmlerinde okul yöneticilerinin öğrencilerle olumsuz iletişim kurduğu görülmektedir. Örneğin, Sessizlik / Dogani 2 (2011) filminde öğrencilerle olumsuz iletişim kuran okul yöneticisi karakteri gerçek hayatta tecrübe edildiği şekilde yansıtılmaktadır. Koro / Les Choristes (2004) filmine bakıldığında ise okul yöneticisinin okulda olmayı kendi seçmediğini belirterek “Asla eğitimci olmak istemedim.” demesi okuldaki tutumunun nedenini ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, Ölü Ozanlar Derneği/Dead Poets Society (1989) filminde okul yöneticisinin geleneksel eğitim sistemine fazla bağlı kalmasının öğrencilerle iletişim şeklinde belirleyici olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamında incelenen filmler arasında hem öğrencilerle olumlu iletişim kuran hem de öğrencilerle olumsuz iletişim kuran farklı okul yöneticilerinin bir arada yer aldığı filmler de bulunmaktadır. Sınıfın Önü / Front of the Class (2008), Hababam Sınıfı (1975), Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı (1976), Hababam Sınıfı Tatilde (1978) ve Hababam Sınıfı Uyaniyor (1977) filmleri bu durumu yansıtan filmler olarak öne çıkmaktadır. Sınıfın Önü / Front of the Class (2008) filminde Tourette sendromu olan bireye karşısına çıkan okul yöneticisi karakterlerinin bazıları sadece yargılayıcı şekilde yaklaşırken bazı okul yöneticilerinin bireysel farklılığına saygı duyarak olumlu biçimde yaklaştığı görülmektedir. Hababam sınıfı filmlerinde ise okul müdürü karakteri öğrencilerle genel olarak olumsuz iletişim kurarken müdür yardımcısı karakteri olumlu iletişim kurmaktadır.

Hababam sınıfı filmleri örneğinde görüldüğü gibi filmler öğrencilerle olumlu iletişim kuran bir okul yöneticisiyle öğrencilerle olumsuz iletişim kuran farklı bir okul yöneticisini bir arada barındırabilmektedir. Bununla birlikte, tek bir okul yöneticisinin öğrencilerle hem olumlu hem de olumsuz iletişim kurabildiği filmler de görülmektedir. Bana Güven / Lean on Me (1989) filminde ise okul yöneticisi Joe Clark’ın öğrencilerle zaman zaman olumlu zaman zaman olumsuz iletişimi görülmektedir. Joe Clark karakteri kötü bir halde kendisine teslim edilen okuldaki öğrencileri ve okulu olumlu yönde değiştirebilmenin yolunun otoriter bir yaklaşımla gerçekleşebileceğine inandığı için olumsuz iletişimler de kurmayı tercih etmektedir. Bu durum Joe Clark’ın iyiye ulaşabilmek için gerekli gördüğü yaklaşımla ilgilidir. Filmin sonunda ise Joe Clark’ın, tüm öğrencilerin sevgi ve saygısını kazandığı görülmektedir.

Diğer taraftan, Birinci Sınıf / The First Grader (2010), Siyah / Black (2005) ve Yerdeki Yıldızlar / Taare Zameen Par (2007) filmleri de okul yöneticilerini öğrencilerle olumlu iletişimine örnek filmler arasında gösterilebilir. Örneğin, bütün çocukların başarabileceğine vurgu yapan Yerdeki Yıldızlar / Taare Zameen Par (2007) filminde okul yöneticisi karakterinin öğrencilerle olumlu iletişimi öğretmenle

birlikte okul yöneticisi karakterinin de öğrencilerin hayatına dokunabileceği üzerinden yansıtılmaktadır. Filmde okul yöneticisi karakterinin öğrencilerin bireysel farklılıklarını kabul ederek ve önem vererek okul yöneticilerinin öğrencilerin başarılarına önemli ölçüde katkı sağlayabileceğini göstermesi açısından önemli olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamında yer alan filmlerde okul yöneticilerinin öğretmenlerle olan ilişkisi de incelenmesi önemli görülen bir diğer unsurdur. Sınıf / Entre Les Murs (The Class) (2008) ve Yedek Parçalar / Spare Parts (2015) filmleri, okul yöneticisi karakterlerinin öğretmenlerle olumlu iletişim kurduğu görülen filmlerdendir. Nitekim Sınıf / Entre Les Murs (The Class) (2008) filminde okul yöneticisi öğretmenlerle demokratik bir iletişim kurmaktadır. Yedek Parçalar/Spare Parts (2015) filminde ise okulun uluslararası bir yarışmaya katılımında öğretmene destek olmak için okul yöneticisi kendi maddi imkânlarını öğretmen için kullanmakta ve öğretmen ve okul yöneticisi arasındaki dayanışmanın önemi vurgulanmaktadır.

Bana Güven / Lean on Me (1989), Etek Günü / La Journ e de la Jupe (2008) ve Koro/Les Choristes (2004) filmleri ise okul yöneticisi karakterlerinin öğretmenlerle olumsuz iletişimine örnekler taşıyan filmler arasındadır. Örneğin, Etek Günü / La Journ e de la Jupe (2008) filminde önyargılarıyla hareket eden okul yöneticisi kendi düşünce kalıpları dışında davranışlar sergileyen öğretmenlere karşı dışlayıcı ve aşağılayıcı bir tavır içerisindedir.

Okul yöneticisinin öğrencilerle ve öğretmenlerle olumsuz iletişim kurduğu Koro/ Les Choristes (2004) ve Ölü Ozanlar Derneği / Dead Poets Society (1989) filmlerinde öğretmenler öğrenciler için kurtarıcı olarak yansıtılmaktadır (Yalanız, 2018). Her iki filmde de sert disiplin kuralları uygulayan, ceza ve şiddete başvuran okul yöneticilerine karşı okuldaki mevcut sistemi değiştirmek isteyen ve öğrencilere farklı bakış açıları kazandırmaya çalışan öğretmenler aracılığıyla geleneksel eğitim sistemlerinin eleştirisi izleyiciye aktarılmaya çalışıldığı düşünülebilir.

Öte yandan, okul yöneticilerine karşı geleneksel eğitim sistemi eleştirisi incelenen filmlerde sadece öğretmenler aracılığıyla değil öğrenciler üzerinden de yansıtılmıştır. Nitekim bu eleştirinin bir öğrenci üzerinden aktarıldığı 3 Idiots (2009) bu filmlere bir örnektir. 3 Idiots (2009) ve Ölü Ozanlar Derneği / Dead Poets Society (1989) filmlerinde ise başarısı kanıtlanmış ve tercih edilen okulları yöneten yeniliklere açık olmayan, farklı fikirlere ket vuran ve öğrenciler üzerinde baskı kuran okul yöneticilerinin eleştirisi yansıtılmaktadır. Bu filmlerde her ne kadar okullar başarılı olarak görülse de okul yöneticilerinin bu tavırlarının okulun başarısının artırılmasına engel teşkil ettiği söylenebilir.

İncelenen filmlerde etnik köken kavramı ve eleştirisine de sıklıkla rastlanmaktadır. Etek Günü / La Journ e de la Jupe (2008), Özgürlük Yazarları (2007) ve Sınıf / Entre Les Murs (The Class) (2008) filmlerinde farklı etnik kökenden gelen öğrencilerin aynı sınıfta yer aldığı ve bu öğrenciler arasında bir çatışma olduğu görülmektedir. İncelenen bu filmlerin farklı ülkelerin yapımı olması etnik köken sorununun

farklı ülkelerde filmler aracılığıyla ele alındığını göstermektedir. Etnik köken sorununun ele alındığı önemli filmlerden biri de Bana Güven / Lean on Me (1989) filmidir. Bu filmde farklı etnik kökenlerden gelen toplumun dışına itilmiş öğrenciler bir arada bulunmaktadır. Ancak bu filmde etnik köken sorunu öğrenciler arasında çatışma unsuru olarak işlenmemekte okuldaki öğrencilerin farklı etnik kökenden olmaları nedeniyle toplum dışına itilmeleri ele alınmaktadır. Filmde etnik köken ile ilgili verilen mesajlar okul yöneticisinin öğrencilerin etnik kökenlerinin başarı için önlerinde bir engel olmadığı yönündeki söylemleri ile vurgulanmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından önerilen filmlerde umudun her durumda var olduğu mesajı verilen filmlere de rastlanmaktadır. Özellikle bu filmlerin yaşanmış hikâyeleri konu almasının eğitimde umut kavramını güçlendirdiği söylenebilir. Örneğin, Bana Güven / Lean on Me (1989) filminde farklı etnik kökenden gelen, yoksul, toplumun dışına itilmiş ve okula ilgisi kalmamış öğrencilerin okul yöneticisi önderliğinde başarıya ulaşması; Birinci Sınıf / The First Grader (2010) filminde okul yöneticisinin kararlılığı ve cesaretiyle 80’li yaşlarında bir gazinin de okulda eğitim alabilmesi; Kalk ve Diren / Stand and Deliver (1988) filminde temel matematik bilgileri bile yetersiz olan öğrencilerin öğretmenin çabaları ve okul yöneticisinin desteğiyle sınavlarda başarı elde etmesi; Sınıfın Önü / Front of the Class (2008) filminde Tourette sendromu nedeniyle hiçbir ortamda kabul görmeyen öğrencinin filmdeki okul yöneticilerinin desteğiyle başarılı bir öğretmen olması; Siyah / Black (2005) filminde görme ve işitme engelli öğrencinin öğretmenin üstün çabası ve okul yöneticisinin de desteğiyle üniversiteden mezun olması; Yedek Parçalar / Spare Parts (2015) filminde ise nüfus kâğıtları bile olmayan, yoksul ve toplumun dışına itilmiş öğrencilerin öğretmenin ve okul yöneticisinin desteğiyle uluslararası bir yarışmada birinci olması eğitimde umudun pekiştirilmesinde gerçek hayattan uyarlanan filmler olarak karşımıza çıkmaktadır. Filmlerin gerçek hayatla bağdaştırılarak güçlendirilmesi, okul yöneticisi, öğretmen ve öğretmen adayları için önemli bir motivasyon kaynağı olarak düşünülebilir.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak uygulayıcılar ve araştırmacılar için öneriler sunmak mümkündür. Uygulamaya yönelik öneriler bağlamında öncelikle filmlerin öğretmen eğitimindeki yeri açısından bazı tavsiyeler söz konusu olabilir. Öğretmenliğe atanarlara çeşitli filmlerin önerilmesinin yanında bu tür filmlerin hizmet öncesi dönemde öğretmen adaylarına ulaştırılması yararlı olacaktır. Eğitim konulu filmlerin eğitim fakültelerinin müfredatlarına dâhil edilerek filmlerdeki okul yöneticisi, öğretmen, öğrenci gibi karakterler ile eğitim uygulamaları ve eğitim ortamları gibi unsurların dersler kapsamında ele alınarak incelenmesi, öğretmen adaylarının hem çeşitli tecrübelerle şahitlik etmesi yönünden hem de tartışma ortamları yaratılarak değerlendirilmesi açısından önemli olacaktır. Bir diğer önemli nokta ise yerli filmlerin azlığına ilişkindir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Mesleki Çalışma Dönemi ve Aday Öğretmen Yetiştirme Programı Örnek Film Listesinde yer alan 50 filmin yalnızca 9’unun Türk yapımı olması izleyen öğretmen ve öğretmen adaylarının kendi kültürlerine ait örneklerle karşılaşma durumunu azaltmaktadır. Bu doğrultuda, listedeki yerli yapım filmlerin sayısı

artırılarak Türkiye'ye dair daha çok örnekle ve tecrübe ile karşılaşma fırsatı sunması sağlanabilir. Listede yer alan 9 Türk yapımı filmde 3'ü belgesel olup kurgu olan 6 filmin ise tamamının Hababam Sınıfı serisine ait filmler olması Türk yapımı filmlerin çeşitliliğini oldukça daraltmaktadır. Aynı seriye ait filmlerin birçoğunda aynı okul yöneticisi, öğretmen ve öğrencilere yer veriliyor olması öğretmen ve öğretmen adaylarının Türk filmlerine ilişkin değerlendirme yapmalarını oldukça sınırlandırmaktadır. Bu çerçevede, listede yer alan Türk yapımı filmlerin sayısının artırılmasına alternatif olarak Türk yapımı filmlerin çeşitliliğinin artırılması da fayda sağlayabilir. Aynı zamanda Millî Eğitim Bakanlığı'nın sinemada eğitimle ilgili konuların işlenmesi konusunda destekleyici bir politika izlemesi gerekmektedir. Aynı zamanda sinema dünyasına eğitim danışmanlığı yapılması için gerekli çalışmaların yapılması önem taşımaktadır. Bir diğer öneri de okul düzeyinde söz konusu olabilir. Okul yöneticileri bu çalışmada incelenen filmleri ya da ilgili başka filmleri okuldaki paydaşlarla birlikte izleyerek üzerinde değerlendirmeler yapabilecekleri ortamlar hazırlayabilirler. Böylece okulun paydaşları ile yönetici olarak okul müdürünün yöneticilik etkinlikleri eleştirel ve yaratıcı bir bağlamda tartışılabilir. Bu tarz bir çalışma okuldaki yönetime ve işleyişe ilişkin sorunların ve çözüm yollarının daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayabilir.

Diğer taraftan, çalışma genişletilerek listede yer alan filmler üzerinden okul yöneticisi temsiline ek olarak öğretmen temsilleri, öğrenci temsilleri, eğitim uygulamaları ve eğitim ortamlarının da analiz edildiği çalışmalar gerçekleştirilebilir. Filmlerin toplumun algısını yansıttığı düşüncesinden yola çıkılarak hem filmlerdeki okul yöneticisi temsiline ilişkin olarak okul yöneticilerinin, öğretmenlerin, öğrencilerin, velilerin ya da öğretmen adaylarının görüşlerinin inceleneceği araştırmalar yapılabilir. Böylece okulun paydaşlarının yöneticiye ilişkin anlayışları ile filmlerdeki temsiller karşılaştırmalı olarak irdelenebilir.

KAYNAKÇA

- (OMLSÖ). *Electronic Journal of Social Sciences*, 13(51), 392-415.
- Akcan, E., & Polat, S. (2016). Eğitim konulu Türk filmlerinde öğretmen imajı: Öğretmen imajına tarihi bakış. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 22(3), 293-320.
- Aksoyalp, Y. (2010). 21. Yüzyılda okul yöneticisinin niteliği: öğretim liderliği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20), 140-150.
- Altınbaş, Ş. (2018). Türk sinemasında eğitim içerikli filmlerin eğitim unsurları açısından analizi (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altınbay, M., & Alaca, J. (2021). Öğretmen temalı filmlerde sunulan "ideal öğretmen" modeli. *Millî Eğitim Dergisi*, 50(230), 409-422. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.685711>
- Arroio, A. (2010). Context based learning: A role for cinema in science education. *Science Education International*, 21(3), 131-143.

- Aydoğan, A. G. (2018) Okul yöneticilerinin öğretimsel ve yönetsel liderlik davranışları: Polatlı örneği (Yüksek Lisans Tezi). Başkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, A. (2002). Etkili okul ve okul geliştirme. Pegem Yayınları.
- Barut, H. (2018). Türk ve dünya sinemasında harika öğretmen miti/The great-teacher myth in Turkish and world cinema (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Başar, H. (1998). Eğitim denetçisi: rolleri-yeterlilikleri-seçilmesi-yetiştirilmesi. Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (2. Baskı). Pegem Akademi.
- Clarke, L. (2002). Panic: Myth or reality?. Contexts, 1(3), 21-26. <https://doi.org/10.1525/ctx.2002.1.3.21>
- Çakar Bikiç, N. (2021). Geleneksel eğitim anlayışının üç idiot filmi üzerinden eleştirel bir analizi. Kültür Araştırmaları Dergisi, (8), 76-92. <https://doi.org/10.46250/kulturder.840959>
- Çelik, V. (1999). Eğitimsel liderlik. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Doğan Şen, M. (2019). Eğitim içerikli filmlerin sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler açısından incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güçhan, G. (1992). Toplumsal değişme ve Türk sineması: Kente göç eden insanın Türk sinemasında değişen profili. İmge Kitabevi.
- İlgar, L. (1996). Eğitim yönetimi, okul yönetimi, sınıf yönetimi. Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Kavan, H., & Burne, J. (2009). Using film to teach communication concepts at university. International Journal of Learning, 16(10), 429-440. <https://doi.org/10.18848/1447-9494/CGP/v16i10/46655>
- Kezer, F., & Çetiner, K. (2019). MEB tarafından öğretmenlere önerilen eğitim içerikli filmlerin ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology, 10(3), 202-218. <https://doi.org/10.21031/epod.547240>
- Köybaşı Şemin, F., & Uğurlu, C. T. (2019). Okul yöneticilerinin öğretmen görüşlerine göre liderlik davranışlarının filmlerde ele alınan liderlik davranışları ile karşılaştırmalı analizi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 18(69), 69-89. <https://doi.org/10.17755/esosder.399653>
- MEB, (2018). Mesleki çalışma dönemi ve aday öğretmen yetiştirme programı örnek film listesi. (2021, 03 Haziran). Erişim Adresi: http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/17153259_FYLM_LYSTESY_17.09.2018_.pdf
- Novello, M. A. (1994). The school administrator in popular film (Doctoral dissertation, Drake University).
- Önder. E., & Güçlü, N. (2014). İlköğretimde okullar arası başarı farklılıklarını azaltmaya yönelik çözüm önerileri. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 40(40), 109-132.
- Örücü, D. (2014). Öğretmen adaylarının okul, okul yönetimi ve Türk eğitim sistemine yönelik metaforik algıları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 20(3), 327-358. <https://doi.org/10.14527/kuey.2014.014>
- Polat, S., & Akcan, E. (2017). Eğitim temalı filmlerin çokkültürlü eğitim açısından analizi. Electronic Turkish Studies, 12(18). <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.12108>
- Ryan, M. (2015). Sinema politikaları: Söylem, psikanaliz, ideoloji (H. Erkılıç, Çev.). Sinecine, 6(2), s. 77-90

- Saydur, M. (2006). Rıfat Ilgaz'lı yıllar. Çınar Yayınları.
- Sevinç, Z. (2014). 2000 sonrası yeni türk sineması üzerine yapısal bir inceleme. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (40), 97-118.
- Silman, F. (2019). Eğitim konulu filmler. Pegem Yayıncılık.
- Silverman, D. (2001). Interpreting qualitative data: Methods for analysing talk, text and interaction (2nd Edition). Sage Publications.
- Suner, A. (2006). Outside in: 'accented cinema' at large. *Inter-Asia Cultural Studies*, 7(3), 363-382. <https://doi.org/10.1080/14649370600849223>
- Taymaz, A. H. (1995). Okul yönetimi. SAYPA.
- Tofur, S. (2018). Sinematografik anlatıda hersey-blanchard durumsal liderlik modelinin eğitimde kullanılabilirliği: Koro filmi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 822-837. <https://doi.org/10.30831/akukeg.399319>
- Van Dijk, T. A. (2003). The discourse-knowledge interface. In: Weiss, G. and R. Wodak (eds.), *In Critical discourse analysis* (s. 85-109). London: Longman Publishing https://doi.org/10.1057/9780230514560_5
- Wolfrom, K. J. (2011). Reel principals: A descriptive content analysis of the images of school principals depicted in movies from 1997-2009. *Theses and Dissertations (All)*. 372.
- Yalanız, Y. (2018). Sinemaya konu olan eğitim sistemlerinin örgütsel ve yönetsel sorunları. *TRT Akademi*, 3(5), 138-163.
- Yanmaz, P. (2011). Turizm tanıtımında sinemanın rolü. *e-gifder*, 2, 112-139.
- Yaylacı, A. F., & Beldağ, A. (2018). Değerler eğitimi ve güncel tartışmalar: gazete haberlerine ilişkin bir eleştirel söylem analizi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(1), 139-155. <https://doi.org/10.19126/suje.382369>
- Yaylagül, Ş. (2004). Yarışma programları ve ideolojisi. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 57, 180-188.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8. baskı). Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, N., Tüzel, E., & Yıldırım, V. Y. (2016). Aamir Khan filmlerinin eğitimsel açıdan incelenmesi: 3 Idiots (3 Aptal) ve Taare Zameen Par (Her çocuk özeldir) üzerine bir değerlendirme. *Atatürk Üniversitesi Güzel sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 36, 210-244.
- Yurdigül, A. (2014). Eğitim olgusunun sinematografik anlatıdaki yeri üzerine bir yaklaşım denemesi ("Bal" filmi örneği). *Ekev Akademi Dergisi*, 60(60), 487-502.